

պէտք ամբողջութեամբ ծանոթ չեմ

287

1

231

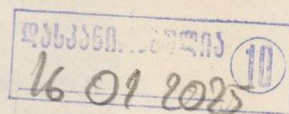
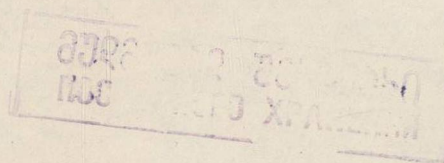
232

237

287

1

231

?

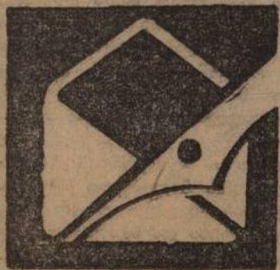
ს შემდეგ, რაც საქმეში პარტიის მიტები ჩაერია, კეთილმოწყობის აქისრა ქუჩის წესრიგში მოყვანა ს I ნომბერს წერილობით გვაცხადებდა. ქუჩის I შესახვევის შეკეთება გათვალისწინებული იყო 1986 წლისათვის“.

პასუხმა არ დაგვაკმაყოფილა, დალოცვილი 1986 წელი მთელი დგება, ამ ხნის მანძილზე კი იმდენს, იმდენი შლამი და ტალახი ენში, რომ შეიძლება გვიან იქონებოდა მივიტანეთ იერიში კეთსამაროველოზე, ვისოვლით, კონკრეტული პასუხი. მანაც არ 29 ნომბერს მივიღეთ შემდეგი რილი: „მარდალეიშვილის I შეკეთებული შეკეთების სამუშაოები წლის II კვარტალში და დასრულებული ბოლომდე“, და ეს საკითხი ეხება რაღაც 200 მეტრებს.

ნაპიჯი ამას ჰქვია...
ნია ვიკითხოთ: ვიხი ბრალია, შუა გზაზე მიატოვეს?, რომ რ გაირკვა, თუ რომელი უწყება გებელი მის დასრულებას? იქნის ხსენებად, რომ 1984 წლის ტანჯებით და, უკეთეს შემთხვევაში ვიტანჯოთ 1986 წლის III კვარტალში...

პაპი. ბ. მიქაძე. თ. კიკვა...
პაპი. დ. ჯიშპარიანი. ნ. მ. კოსტაძე. ნ. ჯაბლა-
შუბანიშვილი. თ. აბ-
კვერნაძე, რ. ცხველიანი

მკითხველი

გულსტკბილი

გუბიას ქმნიდან

იზრდებდა და მშვენიერება ქუთაისი, მრავალსართულიანი შენობები, ფართო მოასფალტებული ქუჩები, ბაღები და სკვერები სულ უფრო მიმზიდველსა და საყვარელს ხდის ჩვენს ქალაქს.

იქნებ, ნაიკითხოს მეგობრებო...

ლოთოვა გორბატაშის სათავეა

ძალაში ახალ წელს იგებებოდა. ნაცნობი თუ უცნობი ერთმანეთს ულოცავდნენ ახალ წელს. ბედნიერი ღიმილით მივხიჯებდი თითქმის დაცარიელებულ ქუჩაში. მინდოდა ყველასთვის მიმელოცა ახალი წელი, ვინც კი მხვდებოდა. ერთ საღარბაშოსთან კი ბეზე ჩამოქადაღი 10-11 წლის გოგონა შევნიშნე, რომელიღაც სართულს რომ აპყურებდა. „ნეტა, რატომაა ქუჩაში?“ — გაფიქრე და ჰიბიდან მოკლადი აწოვიდე. „ახალ წელს გილოცავ!“ — მხიარულად შევხაზე და ხელი გავიშვირე, მაგრამ გაწვილილი ხელი პერში გამიშეშდა: გოგონას ცრემლებით ავსებოდა თვალები. ჩემს შეძახილზე უნდოდ შემომხედა და ამოიხარა. ამ ამოხვრახს თითქმის პატარა, ბავშვის უმანკო გულიც თან ამოყვალა. მივხვდი, რაღაც აწუხებდა.

— რატომ ხარ აგ შუალამისას ქუჩაში, რას აკეთებ? ვკითხე.

— რომ გითხროთ დამეხმარებოდა? მითხროთ, დამეხმარებით? — უკან დავიხიე, ასეთ პასუხს არ ველოდი.

— თუ შევძელი დავეხმარები, მითხარი რა სოხდა? — ვუპასუხე ბავშვს, რომელიც ღებოთ თვალებით მიყურებდა, თითქმის უნდოდა ჩემი სულის გასაღებს ჩაბლაუჭებოდა და კარი გაეღო, რათა წაეკითხა, მართლა შემეძლო თუ არა დახმარება.

— იცით, მე ლოთი მამა მყავს. დედა და ჩემი ძმა საღამოს გაყარა სახლიდან. ახლა მეც გამომაგდო, კარები ჩაკეტა. სულ ასეა, თვრება და გავწოკებს. დედას სცემს, მე მლანდავს უცენსურო სიტყვებით, ბექასაც სცემს. იმას მაინც რას ერჩის — ჰერ ლაპარაკიც არ იცის კარგად. ჩემი ამხანაგები თავიანთი მამებით ამოყობენ, მე კი? ჩემს გარდა, ყველა მხიარულობს. ჩემთვის არაფერი არ არსებობს...

თავი ვეღარ შეიკავა, აქვითინდა. მერე ისევ განაგრძე.

— მილიცაიც იყო მოსული, მაგრამ ბებომ არ დაანება წაყვანა, არა და ისევ გავშეშეშე... ჩვენი წუწუნოც უკვე ყველას მოგზურდა.

— კი, მაგრამ, ახლა ხად უნდა წახვიდე, სად უნდა გაათიო ღამე?

— მალე გათენდება, იქნებ დედაც მოვიდეს. რომ სცოდნოდა მეც გამომაგდებდა მამა, წამოყვანდა. ალბათ ბებოისთან წავიდა... — ბავშვმა თავი დახარა. ხმას ვერ ვიღებდი, არ ვიცოდი რა მექნა.

— ნუთუ ქუჩაში უნდა დარჩე? მოდი, ბებოისთან წაგიყვან ან ჩემთან წამოდი, მარტო ვარ მაინც...

— არა, არა, მამა უარესს მიწამს. აქ უნდა ვიყო.

— იქნებ მეზობელთან შეხვიდე? ჰერ კიდეც არ სძინავთ.

— არა, მეზობლებს მოსწყინდით ჩვენი „წარმოდგენები“. მო, ახი ამბობენ: ნუ, შეიძლება ხე-

ვიგრძენი, როგორ მისუსტდებოდა გულიცცმა. მალე სისხლიც გამეყინებოდა ძარღვებში. როგორ, ნუთუ მეზობლებს არ შეეძლოთ თავიდან მოცილებინათ ოჯახის ამრევი, ლოთი მეზობელი? შეეძლოთ, მაგრამ სხვისი ჭირი ღობის ჩხირად მიაჩნათ. არადა, როცა დღეს მძაფრი ბრძოლა გამოცხადებული ლოთობის წინააღმდეგ, რატომ ვერ უნდა ხერხდებოდეს ადამიანობადაკარგული, დაჩაჩანკებული, ალკოჰოლისაგან მხეცად ქცეული არსებების (მათთვის ხომ შეგნანებათ „ადამანის“ დამახება) თავიდან მოშორება? რისთვის, ვისი გულისთვის უნდა ეშხამებოდეთ ჩვენს ბავშვებს ბავშვობა?

არ შეგონა ახალი წლის დამეს ასეთ ტკივილს თუ მომყენებდა ვისმე. დიდხანს, დიდხანს ვფიქრობდი მეგზე (მას ასე ჰქვია), და ყურებში მისი სასოწარკვეთილი ხმა ჩამესმოდა. დიდხანს ვფიქრობდი რით მეშველა, მაგრამ ვერ მომეფიქრებინა. ან ვუშველი კი რაიმეთი? იქნებ მცირედი დახმარება მაინც გამეწია და...

მე მეორედ შევხვდი მეგის ერთი თვის მერე... ისევ ქუჩაში, ისევ ცრემლიანი თვალებით, ოღონდ ახლა დედა და ძმაც მის გვერდით იყვნენ. დედამისს (სულ 26-27 წლისა იქნებოდა) ხელში მტარალი ბექა აიტატებინა და ტროლიდა. გული დამეწვა, მეგის მივუახლოვდი, აცრემლებულ ლურჯ თვალებში ჩავხედე და ჩუბად ვკითხე:

— ისევ?

მან უხმოდ დახარა თავი.

დედამისს გადავხედე და გულდასძიმებული წაოვიდე...

ვინ იცის რამდენი მეგის და ბექასნაირი ბავშვი გვხვდება ყოველდღე ქუჩაში, ვინ იცის რამდენს ეწამლება ბავშვობა ლოთი მამების გამოს.

ნუ, ნუ დავტოვებთ მათ ავკაცობას ჩრდილში, ნუ მივცემთ ბავშვების წმინდა სულის დასახიჩრების უფლებას, ნუ შეგვაშინებს არაკაცთა მუქარა!

გამოიღვიძეთ მეზობლებო, გადახედეთ თქვენს ნაცნობ-ამხანაგებს, თანაქალაქელებო იქნებ არის თქვენს შორის ალკოჰოლით დასახიჩრებული არაკაცი. ამხილეთ, საშუაროზე გამოიტანეთ მათი უხამსობა, თორემ ვინ იცის რამდენი ბავშვობაწართმეული მეგია თუ ბექა, გია თუ ლეო, მინო თუ ლათო გვხვდება ყოველდღე ურად?

ძვირფასო რედაქციავ! მე არ გამოვიგონებია და არც შემოღამაზებია მეგის ბავშვური სულის ტრაგედია, არ ვიცო სწორად ვეცემი თუ არა ამ წერილს რომ გიგზავნით, იქნებ არ ღირდა მომეწერა?

მაგრამ იქნებ წაიკითხოს მეგის მამამ და დაფიქრდეს...
იქნებ, ბევრს ენშინოს ის ბა-

მართლმადიდებელი ლიტერატურათმცოდნეთა უფროსი თაობის თვალსაჩინო წარმომადგენლის — აკაკი თოფურიას სახელი ჩემთვის ამ დღისათვის წყვეტის წინათ, სტუდენტობის დროიდან, გახლდა ცნობილი. ინსტიტუტში ახალგაზრდა მწერლების წრე გაქონდა ჩამოყალიბებული, სადაც სისტემატურად იმართებოდა დამწერებ ავტორთა კითხვა-განხილვები და საუბრები ქართული მწერლობის სიახლეებზე. იმ ლიტერატურათმცოდნეთა შორის, რომელთა ნააზრევსაც განსაკუთრებულ პატივს ვცემდით, მწერლობაზე ნათქვამ ავტორიტეტულ სიტყვად მივიჩნევდით და მსჯელობის დროს ხშირად მოვიშველიებდით ხოლმე, აკაკი თოფურიაც გახლდათ. მას მიუდგომელი და ლიტერატურულ მოვლენებში ღრმად განსწავლული კრიტიკოსის სახელი მქონდა მოპოვებული. ამ აზრს განგვიმტკიცებდა ისიც, რომ ქართული ლიტერატურის სწავლების მეთოდის შესწავლის დროს ლექტორი ძირითად სახელმძღვანელოდ სწორედ მის წიგნებს გვისახელებდა.

გავიდა დრო და ბატონ აკაკისთან, როგორც უნივერსიტეტის პროფესორთან და კათედრის

კვლევის შედეგებს მკვლევარი სისტემატურად ბეჭდავს პერიოდულ პრესაში, სცემს ცალკე წიგნებად.

ა. თოფურიას მეცნიერული ღვაწლის შეფასების დროს განსაკუთრებული მნიშვნელობა უნდა მიენიჭოს მის მოღვაწეობას საქართველოში მეტოლოგიური აზროვნების განსავითარებლად. აღსანიშნავია, რომ მან შექმნა ქართული ლიტერატურის სწავლების მეთოდის მეცნიერული კურსი, რომელიც ჩვენი მასწავლებლებისათვის თავიდანვე იქცა საშაიდო წიგნად, ა. თოფურიას ნაშრომში საფუძვლიანადაა გაანალიზებული საშუალო სკოლაში მშობლიური ლიტერატურის სწავლებასთან დაკავშირებული საკითხები. ეს წიგნი ერთბაშად არ შექმნილა. მას წინ უსწრებდა მრავალწლიანი თეორიული და პრაქტიკული მუშაობა, რასაც შედეგად მოჰყვა საინტერესო გამოკვლევები ქართული მეტოლოგიური აზროვნების განვითარების ისტორიულ გზებსა და თანამედროვე ვითარებაზე. ქართული ლიტერატურის სწავლების მეთოდის „ამ შრომის შემაჯამებელ-განმაჯადებელი წიგნია.

აკაკი თოფურიამ დიდი როლი ითამაშა უნი-

დავაწვდომსილი

გამგეობის, პირადი კონტაქტების დამყარების შესაძლებლობაც მომცა. ამან მისი მეცნიერულ-ლიტერატურული ნააზრევსა და პატივისცემა კიდევ უფრო განმტკიცა. საკუთარი თვალსაჩინოების დაცვის დროს მეცნიერისათვის დამახასიათებელი პრინციპულობა და ობიექტურობა მას სრულდებოდა არ უშლის ხელს ადამიანებთან თბილი და გულთბილი მეგობრობა დამყაროს. ამ კეთილშობილური თვისების წყალობით გაიხლეჩებოდა იგი. ამიტომაც, რომ მასთან, გარდა თავისი თაობის წარმომადგენლებისა, მრავალი ახალგაზრდა შეგობრობს. მეგობრობენ მწერლები და ყოფილი ასპირანტები. მაგრამ ახალგაზრდობასთან ასეთი ურთიერთობა ვერ არბილებს მისი, როგორც აღმწერდელი და მეცნიერის მომთხოვნელობასა და პირუთვნელობას.

მომიწოდებოდა მოყოლებული, აკაკი თოფურიამ გულმოდგინედ იკვლევს თანამედროვე ქართულ მწერლობას. მან მრავალი საინტერესო გამოკვლევა მიუძღვნა ეროვნული ლიტერატურის განვითარების ძირითად თავისებურებებსა და ტენდენციებს. ეს ნაშრომები ყურადღებას იქცევენ მასშტაბურად დასკვნებითა და მაღალი პროფესიონალიზმით. ასევე აღსანიშნავია მის მიერ შექმნილი ლიტერატურული პორტრეტები, რომლებშიც ჩვენი მწერლობის თვალსაჩინო წარმომადგენელთა შემოქმედებითი ღვაწლია გაანალიზებული და შეფასებული. ასეთი მონოგრაფიული პორტრეტები და გამოკვლევები დაწერა მან მიხეილ ჭავჭავაძის, გიორგი ლეონიძის, კონსტანტინე ლორთქიფანიძის, იოსებ ნონიშვილის, გრიგოლ აბაშიძისა და საბჭოთა მწერლობის სხვა გამოჩენილ ოსტატებზე. ა. თოფურია არის აგრეთვე თანამედროვე თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მიერ გამოცემული სახელმძღვანელოსი უახლესი ქართული ლიტერატურის ისტორიაში.

განსაკუთრებული ამაგი დასდო ა. თოფურია ამ დღეო ქაჩელის ცხოვრებისა და შემოქმედების შესწავლას. ხანგრძლივი მეცნიერული კვლევის შედეგად მან შეაჯამა პასუხი დაწერილ ფუნდამენტურ მონოგრაფიაში. ასე დაიწერა ფართოდ განმარტებული ეს წიგნი, რომელშიც ერთმანეთს შეერწყა მეცნიერული კვლევის აკადემიური ტონი და ნააზრევის მწერლური თხრობის უნარი. დღეო ქაჩელზე შექმნილი ეს გამოკვლევა ბიოგრაფიული რომანის შესანიშნავი ნიმუშია, სადაც მდიდარ დოკუმენტურ მასალაზე გავრცელებით მათხრობილია გამოჩენილი ბელეტრისტის დამატებული ბიოგრაფია.

ასევე საგულისხმო გამოკვლევები აქვს დაწერილი ა. თოფურიას მე-18 საუკუნის ქართული მწერლობის საკითხებზე, რომელთაგან უნდა გამოიყოს ნიკოლოზ ბარათაშვილისა და ილია ჭავჭავაძის შემოქმედებითი ნათესაობისა და მიმდინილი ნაშრომი. კრიტიკულ-მეცნიერული

ვერსიებში ამ სამეცნიერო დისციპლინის სწავლების დონის ასამაღლებლად. ამისი დადასტურება ისიც, რომ სწორედ მისი აქტიური ინციპიტივითა და მზრუნველობით გაიხსნა აქ ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლების მეთოდოლოგია გაერთიანებული კათედრა, რომელსაც პირველი დღეებიდანვე თავაყიბს იგი.

გარდა მეცნიერულ-შემოქმედებითი საქმიანობისა, აღსანიშნავია ა. თოფურიას პედაგოგიური მოღვაწეობა. მისი ხელმძღვანელობით წარმატებით მომზადდა არაერთი სადოქტორო და საკანდიდატო დისერტაცია. იგი უანგაროდ განაგრძებს ხელმძღვანელობს საინტერესო საკითხების დონეს იმაღლებენ მშობლიური ლიტერატურის მასწავლებლები. ა. თოფურიას მნიშვნელოვანი დამსახურება მიუძღვის ჩვენი ქალაქის პედაგოგიური კადრების დახელოვნების საქმეშიც. სხვადასხვა დროს ქუთაისის სამეცნიერო საზოგადოების წინაშე ის გამოსულა საინტერესო ლექცია-მოსხენებებით ქართული ლიტერატურის სწავლების საკითხებზე.

ა. თოფურია რამდენიმე სპეციალიზებული სამეცნიერო საბჭოს წევრია. იგი არის უმაღლესი და საშუალო სპეციალური განათლების სამინისტროს საგანმანათლებლო საბჭოს ქართული ფილოლოგიის სამეცნიერო მეთოდური სექციის თავმჯდომარე, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ომის ვეტერანთა საბჭოს თავმჯდომარე, ქართული ლიტერატურის სასწავლო-მეთოდური რესპუბლიკური საბჭოს თავმჯდომარე და ა. შ.

ა. თოფურია დიდი სამაშალო ომის ვეტერანია. მან ფრანკული ცხოვრების რთული გზა განვლო. პირველი დღეებიდან მოყოლებული ბოლომდე, ის აქტიურ მონაწილეობას იღებდა ფაშისტური გერმანიის წინააღმდეგ ბრძოლებში, რისთვისაც დაჯილდოებულია ორდენებითა და მედლებით.

ღირსეულად დაფასდა ა. თოფურიას მრავალმხრივი დამსახურება. მას მიღებული აქვს ი. გოგებაშვილის სახელობის მედალი და პრემია, საქართველოს სსრ უმაღლესი და საშუალო სპეციალური განათლების სამინისტროსა და თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პრემიები, აქვს სხვა ჯილდოები, არის საქართველოს სსრ მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე.

ღვაწლმოსილ მეცნიერს ახლახან დაბადებულ 70 წელი შეუსრულდა. წელთა სიმრავლე ვერ დაშრიტა მისი შემოქმედებითი ენერგია. აკაკი თოფურია კვლავაც აქტიურად დგას მეცნიერული და პედაგოგიური მოღვაწეობის წინა ხაზზე. ვუსურვოთ მას ხანგრძლივი სიცოცხლე და ახალი წარმატებები ჩვენი ახალგაზრდობის აღზრდის კეთილშობილურ საქმეში.

აკაკი თოფურიას ნიკოლოზი.

პედაგოგიური ინსტიტუტის ქართული ლიტერატურის ისტორიის კათედრის პროფესორი.